

Adresseliste

Trondheim, 19.08.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/6560

Saksbehandler:
Marit Gystøl

Kvotefor lisensfelling av brunbjørn 2014 - region 5, 6, 7 og 8

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18, første ledd, bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, fatter Miljødirektoratet vedtak om lisensfelling av bjørn innenfor region 5, 6, 7 og 8 i 2012. Kvoten settes til totalt 7 bjørner, hvorav to bjørner innenfor region 5, to bjørner innenfor region 6, en bjørn innenfor region 7 og to bjørner innenfor region 8. Nærmere kvote- og områdeavgrensning følger av dette vedtak.

Lisensfelling er en skademotivert felling av et bestemt antall individer av en viltart, med hjemmel i naturmangfoldloven § 18, der kvoten er fastsatt av offentlig myndighet og der det kreves at jegeren er registrert som lisensjeger i Jegerregisteret for å kunne delta. Lisensfellingene iverksettes for å forhindre framtidige skader på husdyr og tamrein.

Et uttak av sju (7) brunbjørn vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse, ettersom kvoten er innrettet slik at felling i hovedsak vil omfatte hanner utenfor reproduksjonsområdene.

Bakgrunn

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, brunbjørn, ulv og kongeørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Stortinget vedtok gjennom rovviltforliket i 2011, Representantforslag 163 S (2010-2011), at bestandsmålet på brunbjørn endres fra 15 til 13 årlige ynglinger nasjonalt. På bakgrunn av endring i nasjonalt bestandsmål for brunbjørn, er de regionale bestandsmålene endret i region 6 (Midt-Norge) og region 7 (Nordland).

Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling etter forskriftens § 10 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene.

Rovviltforskriften § 7 (Generelle bestemmelser om vedtak fattet av rovviltnemnden):

Rovviltnemnden har myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling etter forskriften § 8 og § 10 og kvote for jakt etter forskriften § 11 når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndens myndighet skal for ulv og

bjørn baseres på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, jf. forskriften § 3 tredje ledd. Tilsvarende skal nemndens myndighet for gaupe og jerv baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt. (...)

Direktoratet viser videre til rapport fra Rovdata datert 15. mai 2014 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og brunbjørn. Av rapporten fremgår det at det nasjonale målet om antall ynglinger av brunbjørn ikke er nådd for region 5, 6, 7 og 8.

Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt dersom situasjonen tilsier det, jf. naturmangfoldloven § 18 og rovviltforskriften § 13. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse, og at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets vedtak i saken.

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sin naturlige utbredelse. Tiltak etter naturmangfoldloven skal midlertidig avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom de regionale forvaltningsplanene for rovvilt som er utarbeidet av rovviltnemndene.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder kvote for lisensfelling og det er ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Direktoratet anser derfor ikke § 11 som relevant i saken.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Tidligere Direktoratet for naturforvaltning, nå Miljødirektoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Miljødirektoratet viser videre til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik.

Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Det nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ungekull av bjørn er ikke nådd for landet som helhet, og det regionale delmålet for hver region er heller ikke oppnådd. Kvoten og områdeavgrensning for

lisensfelling i region 5-8 må fastsettes slik at bestanden har en fortsatt vekst mot de fastsatte bestandsmål. Det skandinaviske bjørneprosjektet har beregnet at måloppnåelse på bjørn vil ta flere år, og dette vil fortsatt være tilfelle selv om bestandsmålet nå reduseres noe.

Rovviltforliket i 2011 legger videre til grunn at det er et mål at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Dagens praksis med at de regionale rovviltnemndene har myndighet til å fastsette kvoter for lisensfelling for arter der regionalt bestandsmål er oppnådd videreføres. Samtidig er det understreket at også i de tilfeller der bestandsmålet ikke er nådd, skal rovviltnemndenes syn tillegges betydelig vekt. Direktoratet har mottatt anbefalinger fra rovviltnemndene i region 5-8 om kvoter og områdeavgrensing for høstens lisensfelling av bjørn.

Rovviltnemndenes anbefalinger

Rovviltnemnda i region 5 har gitt følgende anbefaling i møte den 22. mai 2014:

«Rovviltnemnda viser til at det i en del prioriterte beiteområder i Hedmark årlig er omfattende skader forårsaket av brunbjørn. Rovviltnemnda anmoder Miljødirektoratet om å åpne for lisensfelling av brunbjørn i Hedmark på eventuell gjenværende skadefellingskvote til høsten. Nemnda anser at det maksimalt kan felles fire brunbjørner totalt ved skadefelling og lisensfelling i Hedmark.»

Rovviltnemnda viser til ny forvaltningsplan for rovvilt i Hedmark, og anbefaler at lisensfellingsområdet for bjørn avgrenses til grønn sone, samt blå sone vest for Glomma i Stor-Elvdal.»

Rovviltnemnda i region 6 har gitt følgende anbefaling i brev av 1. august 2014:

«Område uten mål om yngling av bjørn: 4 (fire) bjørner. Område med mål om yngling: 0 (null bjørner). Binne med unge(r) samt hennes unger (uansett alder) er unntatt fra fellingstillatelsen. Rovviltnemnda viser til at effektiviteten av lisensfelling har vært lav og at vandringskapasiteten til bjørn og da særlig hannbjørn er stor. Ut fra dette vil nemnda be om at tiltak for å bedre effektiviteten blir intensivert.»

Rovviltnemnda i region 7 har gitt følgende anbefaling i brev av 4. juni 2014:

«Med bakgrunn i kjente registreringer av bjørn i fylket, tapsbilde til sau og rein og føringer i Stortingets rovviltforlik og vedtatt forvaltningsplan for rovvilt i region 7 - Nordland, anbefaler Rovviltnemnda i Nordland at det åpnes for lisensfelling av 2 bjørner i Nordland. Rovviltnemnda anmoder om at fellingsområde følger fastsatt arealdifferensiering i gjeldende forvaltningsplan, det vil si lisensfelling i hele Nordland med unntak av i vedtatte yngleområder for bjørn.»

Rovviltnemnda i region 8 har gitt følgende anbefaling i brev av 10. juli 2014:

«Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-området i Troms. Det anbefales en kvote på to bjørner i B-området i Troms. Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-området i Sør-Varanger/Pasvik. Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-området i Kautokeino- og Karasjok kommuner. Det anbefales en kvote på seks bjørner i B-området i Finnmark hvorav inntil to binner i B-området øst for A-området i Sør-Varanger kommune, og inntil en 1 binne i B-området i Karasjok kommune som ligger mellom

Karasjohka og riksgrensa mot Finland og A-området. Jakten stoppes i områdene med binnekvoter når denne er nådd.

Bjørnebinner med unger som opptrer sammen bør unntas fra tillatelsen»

Miljødirektoratet sin vurdering

Generelt om uttak av rovvilt

Naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen setter de overordnede rammebetingelsene for uttak av rovvilt, og Stortinget har i rovviltforliket i 2011 presisert at norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av disse bestemmelsene. Bernkonvensjonens artikkel 9 er sentral hva gjelder adgang til uttak av rovvilt for å beskytte bestemte interesser. Bestemmelsen inneholder to generelle vilkår i tillegg til flere spesielle vilkår. For at det skal kunne gjøres unntak fra artiklene 6 og 7 og gis tillatelse til felling av rovvilt, må begge de generelle vilkårene være oppfylt samt ett av de spesielle vilkårene. Det første generelle vilkåret er at det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning. Det andre generelle vilkåret er at unntaket ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse. Det mest aktuelle vilkåret er at unntaket skal avverge alvorlig skade på blant annet husdyr og tamrein.

Bestemmelsen er gjennomført i naturmangfoldloven § 18, som slår fast at det ved forskrift eller enkeltvedtak kan tillates uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk bl.a. for å avverge skade på husdyr og tamrein. Vedtak om uttak kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Om lisensfelling

I St.meld. nr. 15 (2003-2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til Bernkonvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av bjørn kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere. Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres. Ved siden av økte kvoter vil en utvidet lisensfellingsperiode være et moment som gir jegerne økt adgang til lisensfelling av bjørn.

Etter Stortingets rovviltforlik ble lisensfellingsperioden for bjørn utvidet på en slik måte at fellingsperiodens start er 21. august. Dette samordner jaktstarten for bjørn med Sverige, samt at det vil gi en periode før elgjakta hvor bjørn kan jantes mer spesielt og at det vil gi mulighet for å kombinere lisensfelling av bjørn med reinsjakt i områder hvor dette kan være aktuelt. Miljøverndepartementet vedtok med umiddelbar ikrafttredelse regelendringen den 6. juli 2011, noe som medførte at starttidspunkt for lisensfelling av bjørn ble endret fra og med høsten 2011.

Vurdering av bestandssituasjonen for brunbjørn

Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Miljødirektoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3, rapport fra Rovdata

datert 15.mai 2014 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og brunbjørn samt nærmere beskrivelse i dette vedtaket.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken. Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamla ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner.

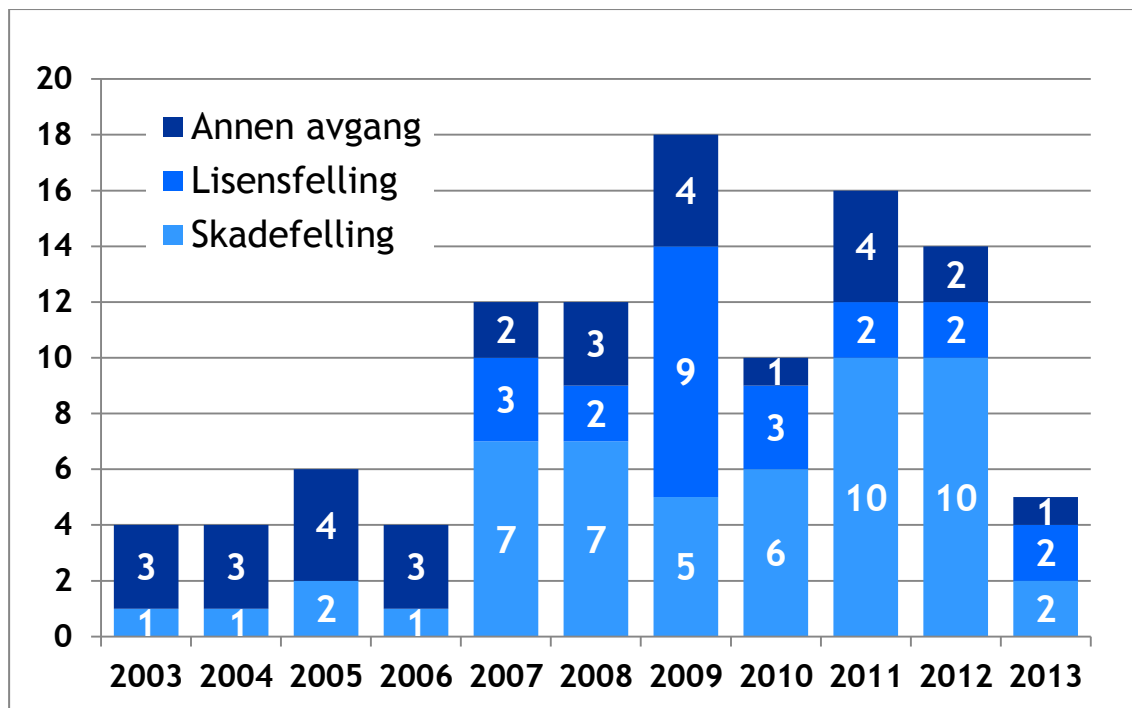
Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. Overvåkingen har derfor tatt i bruk en ny metode, som er utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Metoden tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordeling mellom kjønn og alder i den svenske bjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder og hvor gamle de er første gang de føder, samt størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden. For 2013 er det beregnet at det ble født mellom 3 og 11 kull i Norge, og det mest sannsynlig ble født 7 kull.

Resultatene fra DNA-analysene identifiserte 148 ulike brunbjørner i 2013, 55 binner og 93 hanner. Binner ble i samsvar med tidligere DNA-undersøkelser, bare påvist i avgrensede og spesifikke geografiske områder i Finnmark, Troms, Nord-Trøndelag og Hedmark. Tallet på 148 ulike individ er minimumstall, da en ikke kan gå ut fra at en lykkes i å samle materiale etter alle individ i alle områder. Samtidig er det slik at bjørnebestanden i grenseområdene i hovedsak er felles med Sverige. Mange ekskrement- og hårprøver i grenseområda kan derfor stamme fra brunbjørner som har hoveddelen av sitt leveområde i Sverige.

Av de 148 bjørnene som er registrert i Norge var 37 (hvorav 8 binner) bare registrert utenfor forvaltningsområder for bjørn, 16 (hvorav 3 binner) var registrert både innenfor og utenfor forvaltningsområdet og 95 bjørner er påvist bare innenfor forvaltningsområdene. Områdene hvor binnene som bare er registrert utenfor forvaltningsområdet er i Engerdal kommune (3 binner), Karasjok kommune (2 binner i området sør for Karasjohka, øst for finskegrensa og nord for forvaltningsområdet for bjørn), i Sør-Varanger kommune (3 binner).

Kjent avgang av brunbjørn i Norge så langt i 2014 er 9 individer hvorav 3 i Nordland (1 i Vefsn og 2 i Rana), 2 i Oppland (1 i Gausdal og 1 i Øyer), 2 i Hedmark (1 i Løten og 1 i Trysil), i Nord-Trøndelag (Grong) og 1 i Finnmark (Sør-Varanger). I samme periode er det en kjent avgang på 41 bjørner i Sverige, hvor flere er i tilknytning til grensa mot Norge. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastingen bjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bjørnebestanden er ikke avgrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert sykdom på brunbjørn i Norge. Det er kjent at ungedødelighet hos brunbjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap). Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av voksen brunbjørn i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltninga i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Rovviltforliket fra 2011 sier at det skal tilstrebes en bjørnebestand der antall hanner er 1,5 ganger antallet binner. 148 brunbjørner ble registrert i 2013, 55 binner og 93 hannbjørner. I 2013 var det en kjent avgang på 5 bjørner (bare hannbjørn) i Norge, og så langt i 2014 er det en kjent avgang på 8 dyr (bare hannbjørn). Dette betyr at av de 55 binnene som ble registrert i 2013 lever maksimalt 55, og av de 93 hannene som ble registrert i fjor lever maksimalt 85. Dermed er forholdstallet mellom hannbjørner og hunnbjørner omtrent på målet på 1,5 som ble fastsatt av Stortinget.

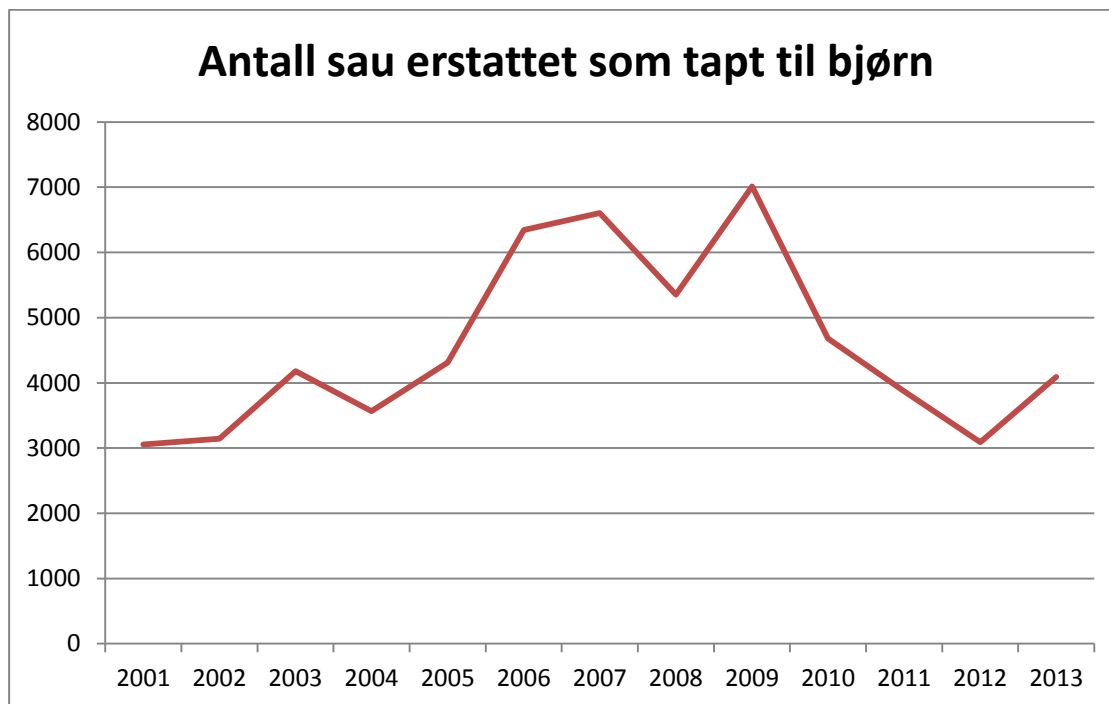

Figur 1. Total avgang brunbjørn fra 2003 til 2013. Hittil i år (fra 1.april 2014 - 19.08.2014) er det felt 9 bjørner på skadefelling.

Bestandssituasjonen for brunbjørn i Norge er sterkt påvirket av bestandssituasjonen på svensk side. Bjørnebestanden i Sverige er vurdert til å bestå av omlag 2700 individer (Kindberg og Swensson; *Bjørnstammens storlek i Sverige 2013 - länsvisa skattningar och trender- Rapport 2014-2 från det Skandinaviska björnprojektet*). Dette bestandsestimater er det første siden 2008, og viser at den svenske bjørnepopulasjonen har negativ bestandsutvikling, det vil si at den er redusert med 3,3 % de siste tre år. Nedgangen er størst i Norrbotten og Jämtlands län, mens det i resterende län har en relativt stabil bestand. På svensk side er det åpnet for skydds- og lisensjakt, og de siste årene har kvotens størrelse økt betydelig. Fra 2010 er det registrert ca. 1500 døde bjørner i Sverige. Naturvårdsverket og Länsstyrelsene har åpnet for felling av 274 bjørner under årets lisensjakt i Sverige. Bestandsnedgangen på svensk siden vil også potensielt påvirke tiden før man oppnår det vedtatte bestandsmålet i Norge.

Vurdering av skadepotensialet på husdyr og tamrein

Bjørn er totalt sett en vesentlig skadevolder på sau, selv om skadene varierer mye, både mellom år og områder. Det er en markert nedgang i antall sau som er dokumentert tatt av rovvilt, og sau erstattet som drept av rovvilt de siste årene. Tapstallene fra 2012 var de laveste på ti år, og siden 2007 har tapene gått ned med 30 prosent på landsbasis. Antallet sau på beite har holdt seg relativt stabilt i samme periode. I 2013 så vi en liten økning i antall sau som ble erstattet til bjørn, men tapstallene i 2013 var likevel det tredje laveste siden 2004.

Figur 2. Sau og lam erstattet som drept av brunbjørn 2001-2013.

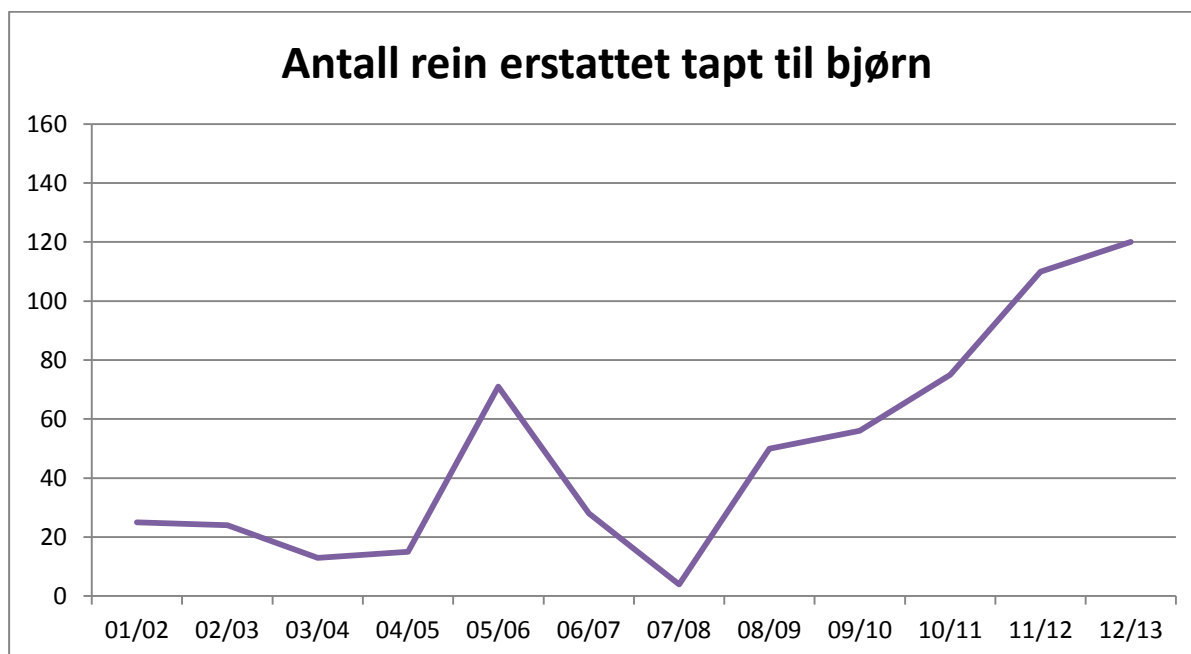
Det har vært en nedgang også i dokumentasjon av rovviltskader. I 2013 ble 2321 sau og lam dokumentert tapt til rovvilt, noe som utgjør 4,5 prosent av de dyrene som er søkt erstattet. Det ble dokumentert 786 sau og lam som tapt til brunbjørn i 2013. Til sammenligning ble 1002 sau og lam ble dokumentert tatt av bjørn i 2007.

Hittil i årets beitesesong er det registrert 895 kadaver av sau og lam som er dokumentert eller antatt tapt til fredet rovvilt, av disse er 134 sau eller lam dokumentert eller antatt tatt av bjørn (hentet fra Rovbase i perioden fra 01.11.2013-18.08.2014). Om en sammenlikner tilsvarende periode i fjor er det en betydelig nedgang fra 1397 dokumenterte kadaver, hvorav 464 dokumenterte skader på sau og lam var av bjørn. For inneværende år er det ikke registrert skader på sau av bjørn i Troms og Finnmark.

Figur 3. Kart over dokumenterte og antatte skader (sau og lam) forårsaket av brunbjørn i perioden 01.11.2013 til 16.08.2014.

I reindrifftsåret 2012/2013 ble ca. 24 000 rein erstattet som tatt av rovvilt. I Nordland ser man en økning i antall erstattet rein i 2013, i Troms går det litt ned og for resten av landet er det små endringer fra forrige år. Selv om det er noen variasjoner fra år til år, viser en oppsummering av erstatningsoppgjøret at tap av rein til rovvilt har vært forholdsvis stabilt de siste tre årene, men med en økning til reindrifftsåret 2012/2013. Sist reindrifftsår ble ca. 1500 rein påvist drept av fredet rovvilt. Så langt i 2014 er 15 rein påvist tapt til bjørn i Norge, 1 i Sør-Varanger, 2 i Nordland og resten i Nord-Trøndelag (innenfor forvaltningsområdet for bjørn).

Figur 4. Tamrein erstattet som drept av brunbjørn 2001-2013.

Bjørnens predasjon på tamrein undersøkes nå i en studie i Nord-Sverige. Det antas at predasjonen på tamrein er størst under kalvingsperioden. Grad av overlapp mellom kalvingsområder og tette bjørnebestander vil derfor ha stor innvirkning på skadepotensialet. De fleste reinbeitedistrikter i Norge har kalvingsområder som i liten grad har besøk av bjørn. Det følger videre av naturmangfoldloven § 14 første ledd at tiltak etter loven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Annet ledd slår fast at ved vedtak i medhold av loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnet for samisk kultur. Vårt vedtak er fattet på bakgrunn av potensialet for roviltskader og det ivaretar slik sett både andre samfunnsinteresser etter første ledd og naturgrunnet for samisk kultur etter annet ledd.

Om arealdifferensiering i rovviltregionene:

Av rovviltforliket i 2011 fremgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Det vil si at det skal være tydelige forvaltningsmessige forskjeller i henholdsvis prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder. For å øke forutsigbarheten i beitenæringen skal det, utenfor prioriterte yngleområder for bjørn, gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres.

I sine forvaltningsplaner legger rovviltmyndene opp til en begrenset utbredelse av ynglende bjørn innenfor regionene for å redusere tap og konfliktnivå. I tråd med rovviltforliket av 2011 skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling i prioriterte rovviltområder, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Det vil si at rovviltet gis tydelig prioritet fremfor produksjoner basert på utmarksbeite, og at det skal praktiseres en høy terskel for tillatelse til uttak av rovvilt i slike områder. Vi har derfor i vårt vedtak kun åpnet for lisensfelling utenfor de prioriterte

rovviltområdene i henhold til gjeldene forvaltningsplaner. Dette er også i tråd med anbefalingene fra rovviltnemndene.

Miljødirektoratet legger til grunn at de regionale rovviltnemndene for forvaltningsregion 5, 6 og 8 med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt naturmangfoldloven § 12. Direktoratet viser for øvrig til sin uttalelse til forvaltningsplanen for region 7 angående den geografiske differensieringen som nemnda har lagt til grunn. Direktoratet påpeker at regionen har mål om en årlig yngling av bjørn, og at områdene som er definert som yngleområde for bjørn kan gjøre det vanskeligere å oppnå målsettingen med bakgrunn i kunnskap om forekomst av hunnbjørn i tilgrensende områder i Sverige. Avgrensingen synes i stor grad å være styrt av beitebruken og uten hensyn til de biologiske forutsetninger for faktisk å oppnå målsettingen.

Nærmere om kvotefastsettelse i region 5-8:

Miljødirektoratet har lagt til grunn kjent aktivitet av bjørn i regionene, skader på sau og tamrein, utviklingen i skadebildet, kjent avgang av bjørn siste år og tidligere års erfaring med lisensfelling i regionene. Ut fra dette finner vi grunnlag for å åpne for lisensfelling av to bjørner i region 5, to bjørner i region 6, 1 bjørn i region 7 og to bjørner i region 8. Fellingsområdet for alle regionene er utenfor vedtatt yngleområde for bjørn, i tråd med rovviltnemndenes anbefaling. I tillegg har direktoratet valgt en annen områdeavgrensing enn anbefalingen fra rovviltnemnda i region 7.

Direktoratet har valgt å redusere kvoten for lisensfelling sammenlignet med det som er totalt anbefalt av rovviltnemndene. Totalt anbefalte rovviltnemndene i region 5, 6, 7 og 8 å åpne for lisensfelling av 18 bjørner. Henholdsvis fire bjørner (inkluderer også nemndas anbefaling om betinget skadefelling, hvorav 1 er skutt på skadefelling) i region 5, fire bjørner i region 6, og tre bjørner i region 7. Rovviltnemnda i region 8 anbefalte å åpne for lisensfelling på til sammen åtte bjørner - to i Troms fylke og seks i Finnmark fylke.

Direktoratet mener at man ut fra bestandssituasjonen, en betydelig nedgang i registrerte skader, avgang av bjørn og at man omtrent er på måltallet når det gjelder fordelingen mellom binner og hannbjørner ikke har faglig eller juridisk grunnlag for å iverksette lisensfelling for mer enn 7 bjørner i 2014.

Konklusjon

Utviklingen i bjørnebestanden i Norge skjer sakte, og bestanden er i dag betydelig under det nasjonalt fastsatte bestandsmålet. Ingen av regionene som har nasjonale mål om ynglinger av bjørn har nådd dette i dag. Ut fra en totalvurdering av alle ovennevnte forhold anser Miljødirektoratet det likevel for forsvarlig å fastsette en begrenset kvote for lisensfelling av bjørn innenfor nærmere avgrensede områder. De fastsatte fellingsområdene, som i sin helhet er utenfor de prioriterte bjørneområdene, reduserer sannsynligheten for å felle binner ned til et minimum.

Et uttak av 7 bjørn vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse. Det vises i den forbindelse til beskrivelse av bjørnens bestandssituasjon i Norge og Skandinavia.

Ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, er andre løsninger vurdert, men ikke funnet tilfredsstillende innenfor de prioriterte beiteområdene.

1. Kvoten settes til totalt 7 bjørner, hvorav to (2) bjørner innenfor region 5, to (2) bjørner innenfor region 6, en (1) bjørn innenfor region 7 og to (2) bjørner innenfor region 8.

Nærmere avgrensninger av kvoter og områder, (se vedlegg 1 for nærmere områdeavgrensninger for forvaltningsområder for bjørn)

1.1. Region 5 - Hedmark: Til sammen 2 bjørner i følgende områder; Hele Nord-Odal, Stange, Løten, Hamar, Ringsaker, Folldal, Alvdal, Tynset, Tolga og Os kommuner. De deler av Åsnes, Våler, Elverum, Åmot, Rendalen og Stor-Elvdal kommuner som ligger vest for Glomma. Den del av Engerdal kommune som ligger nord for Rv 26 og Fv 218.

1.2. Region 6 - Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal; 2 bjørner i Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag fylker med unntak av forvaltningsområdet for bjørn i Nord-Trøndelag.

1.3. Region 7 - Nordland; 1 bjørn innenfor Beiarn, Gildeskål, Meløy, Bodø kommune sør for Saltfjorden/Skjerstadvfjorden, Saltdal kommune vest for E6, Rødøy, Lurøy, Leirfjord, Nesna, Hemnes, Vefsn, Vevelstad, Brønnøy, Bindal, Grane og Hattfjelldal kommuner, samt de deler av Rana kommune som er utenfor forvaltningsområdet for bjørn.

1.4. Region 8 - Finnmark og Troms; 2 bjørner innenfor deler av Finnmark og Troms, hvorav inntil 1 bjørn innenfor deler av Troms.

Finnmark: Kommunene Nesseby, Vadsø, Vardø, Berlevåg, Båtsfjord, Tana, Gamvik, Lebesby, Porsanger, Alta, Kvalsund, samt de deler av Kautokaino, Karasjok og Sør-Varanger kommuner som ikke ligger innenfor forvaltningsområdet for bjørn (A-området).

Troms: Fellingsområdet omfatter kommunene Skånland, Gratangen, Lavangen, Salangen, Sørreisa, Dyrøy (fastlandet), Lenvik (fastlandet), Balsfjord, Tromsø, Lyngen, Kåfjord, Nordreisa og Kvænangen. Samt de deler av Bardu, Storfjord og Målselv kommuner som ikke ligger innenfor forvaltningsområdet for bjørn (A-området).

2. Særlige vilkår:

A. Lisensfelling omfatter også områder vernet etter naturmangfoldloven der vernebestemmelsene åpner for dette eller der forvaltningsmyndigheten har gitt nødvendig dispensasjon.

B. Fellingsperioden er 21. august til og med 15. oktober.

C. Forsøk på felling kan bare skje i perioden fra 1 time før soloppgang til 2 timer før solnedgang.

D. Lisensfelling av bjørn krever grunneiers tillatelse.

E. Bruk av hund under lisensfelling er tillatt, med unntak av løs, på drevet halsende hund.

F. Binne med unge(r), samt hennes unger (uansett alder) er unntatt fra lisensfelling.

G. Lisensfelling på bjørn etter dette vedtak kan ikke drives som åtejakt. Et åte defineres som animalsk eller vegetabilsk materiale eller annet som er utplassert eller på annen måte tilordnet med hensikt å lokke til seg vilt.

H. Miljødirektoratet kan til en hver tid stanse lisensfelling eller endre fastsatt kvote dersom nye bestandsopplysninger eller opplysninger om irregulær avgang tilsier det, eller vilkårene A-G over ikke overholdes.

Direktoratet gjør oppmerksom på at all avgang av bjørn innenfor den enkelte region etter at vedtaket er fattet belastes aktuell lisenskvote. Bjørn felt ved lisensfelling belastes ikke kvote for betinget skadefelling i regionen. Direktoratet har i brev av 30.mai 2014 gitt fylkesmennene betinget fellingstillatelse på bjørn som kan iverksettes etter gitte vilkår.

Administrasjon og andre vilkår

De som ønsker å delta på lisensfelling foretar en særskilt registrering i Jegerregisteret www.jegerregisteret.no. Lisensfelling kan bare utøves av registrert lisensjeger. For å kunne registrere seg som lisensjeger må en ha betalt jegeravgift for gjeldende jaktår. Alle som deltar i lisensfelling plikter å holde seg jevnlig oppdatert om gjenværende kvote. Lisensen skal medbringes under felling/fellingsforsøk.

Under lisensfelling på bjørn skal jaktlag og/eller personer som jakter alene ha tilgang til godkjent ettersøkshund, jf. forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst § 23. Det stilles ingen ytterligere krav til lisensjeger, utover de krav som følger av forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst (se www.lovdata.no). Her står også krav om bl.a. våpen og ammunisjon.

Miljødirektoratet og Norges jeger- og fiskerforbund har utarbeidet et teoretisk e-læringskurs for bjørnejegere. Formålet med dette kurset er å øke interessen for bjørnejakt og styrke kunnskapen om jaktformen. Dette er et frivillig tilbud, men alle jegere oppfordres til å gjennomføre dette kurset. E-læring for bjørnejegere er tilgjengelig på følgende nettsted:

<http://www.trainingportal.no/mintra/p/njff>

For å bidra til human jakt og jegerens sikkerhet er det i tillegg utviklet en skyteprøve for bjørnejegere. Skyteprøven kan avlegges istedenfor den ordinære skyteprøven for storviltjegere.

Felling eller forsøk på felling skal umiddelbart meldes til Fylkesmannen og Statens naturoppsyn. Jeger skal fremvise felt dyr for Statens naturoppsyn for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale, og jeger skal kunne påvise fellingssted etter anmodning fra Statens naturoppsyn, politiet eller Fylkesmannen. Vilt som er avlivet i medhold av naturmangfoldloven § 18 tilfaller i utgangspunktet Viltfondet, jf. lov om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 48. Når det gjelder lisensfelling på bjørn, beholder jeger/jaktlag kjøttet og skinnen av felt bjørn. Viltfondet opprettholder sin eiendomsrett til prøver og deler av viltet, herunder kraniet, i samsvar med instruks for ivaretagelse av døde rovdyr som finnes på:

http://www.rovdata.no/portals/rovdata/dokumenter/instrukser/lvaretakelse_dode_rovdyr.pdf.

Vi gjør videre oppmerksom på at omsetting eller videresalg av deler av felt bjørn utenfor landets grenser omfattes av CITES-bestemmelsene.

Fylkesmannen administrerer lisensfelling på bjørn og etablerer hensiktsmessige ordninger i forhold til oppdaterte resultater om felling og gjenstående kvoter. Fylkesmannen gir ytterligere informasjon knyttet til krav om rapportering fra jeger og informasjon om aktuelle vernebestemmelser. Fylkesmannen er ansvarlig for gjennomføring av eventuelt ettersøk av skadet bjørn.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljøverndepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Miljødirektoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
Avdelingsdirektør

Terje Bø
Seksjonsleder

Adresseliste:

Rovviltnemnda i region 5	Postboks 4034	2306	Hamar
Rovviltnemnda i region 7	c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10	8002	BODØ
Rovviltnemnda i region 8	Postboks 6105	9291	Tromsø
Rovviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag / Noerhte-Trööndelagen fylhkenålma	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	Bodø
Fylkesmannen i Troms / Romssa Fylkkamánni	Postboks 6105	9291	Tromsø
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	Molde
Fylkesmannen i Finnmark / Finnmárkku Fylkkamánni	Statens hus	9815	Vadsø
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007, Dep	0030	OSLO
Salten politidistrikt	Postboks 1023	8001	BODØ
Øst-Finnmark Politidistrikt	Rådhusvingen 1	9917	KIRKENES
Troms politidistrikt	Postboks 6132	9291	TROMSØ
Midre-Hålogaland politidistrikt		9480	HARSTAD
Helgeland politidistrikt	Postboks 570	8651	MOSJØEN
Vest-Finnmark politidistrikt	Postboks 330	9600	HAMMERFEST
Nord-Trøndelag politidistrikt	Statens Hus	7734	STEINKJER
Sør-Trøndelag Politidistrikt		7005	TRONDHEIM
Nordmøre og Romsdal politidistrikt	Postboks 244	6501	KRISTIANSUND N
Sunnmøre politidistrikt	1335 Sentrum	6001	ÅLESUND
Finnmarkseiendommen	Postboks 133	9811	VADSØ
Sametinget - Sámediggi	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Norske reindriftssamers landsforbund	Posboks 508	9255	TROMSØ
Reindriftsforvaltningen	Posbkoks 1104	9510	ALTA
Norges Bonde- og småbrukarlag	Øvre Vollgt 9	0158	OSLO
Norges Bondelag	Postboks 9354 Grønland	0135	OSLO
Norsk Sau og Geit	Postboks 104	1431	ÅS
Norges Naturvernforbund	Grensen 9B	0158	OSLO
WWF Norge	Postboks 6784 St. Olavs Plass	0130	OSLO
Foreningen Våre Rovdyr	Postboks 195	2151	ÅRNES
Kommunesektorens organisasjon	Postboks 1378, Vika	0114	OSLO
Utmarkskommunenes	Postboks 471, Sentrum	0105	OSLO

sammenslutning

Norges Jeger- og Fiskerforbund	Postboks 94	1378	NESBRU
Den Norske Turistforening	Youngstorget 1	0181	OSLO
Norges Skogeierforbund	Postboks 1438 Vika	0115	OSLO
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Norskog	Postboks 123 Lilleaker	0216	OSLO
Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk	Postboks 40	7701	STEINKJER